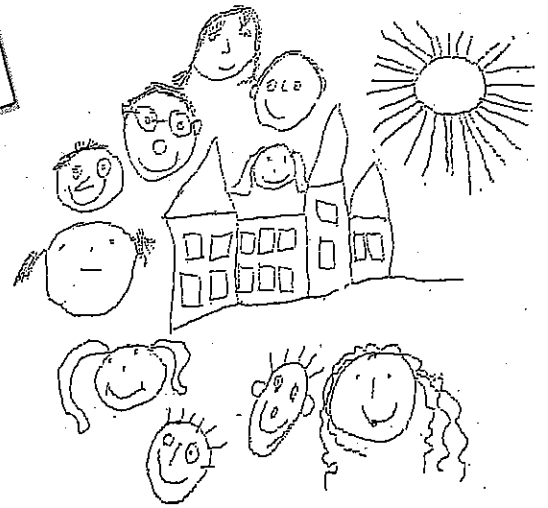

PASACIŅA

Nr. 105 2013. gada martā

CENA: DIVI PALDIES

www.pasacina.beverina.lv

„PASACIŅAS” ĪSZIŅAS ☀☀

✓ „Pasaciņas” cāļi izšķīlušies!

Saulainā 15. marta pēcpusdienā PII „Pasaciņa” muzikālā zāle bija pilna mazo dziedātāju un klausītāju. Divdesmit pieci mazi cālēni drosmīgi stājās draugu un vecāku priekšā, lai parādītu savu dziedātprasmi, ko apguvuši skolotājas Ievas Cīrules vadībā.

Dažiem cālēniem šī bija pirmā uzstāšanās reize. Lai arī mazliet sabijušies un nedroši, balstiņas skanēja un vārdi nesajuka. „Pieredzējušākie” cālēni uzstājās droši un pārliecinoši, vairākiem priekšnesumā pievienojās draugi no grupiņas. Bez audzinātāju un vecāku atbalsta šādu pasākumu būtu grūti īstenot, jo katram bērnam bija gan rūpīgi sagatavots tērps, gan priekšnesums atbilstoši dziesmiņai. Saldas veltes un skaisti diplomu tika visiem dalībniekiem.

Konkursa dalībniekus vērtēja Beverīnas novada kultūras un sporta nodaļas vadītāja Līga Mergina, Kauguru kultūras nama vadītājs Alfrēds Stipiņš, Mūrmuižas bibliotekāre Gundega Lapiņa un sabiedrisko attiecību speciāliste Ilona Plaude. Katrs žūrijas loceklis izvirzīja 10 bērnus, kuriem deva priekšroku tālākai dalībai. Savus 10 favorītus izvirzīja arī muzikālā audzinātāja Ieva. PII „Pasaciņas” vadītāja Ineta, saskaitot visus plusiņus, nosauca izvēlētos 10 skanīgākos un drošākos cāļus, kuri dosies uz novada pasākumu „Cālis 2013”, kas norisināsies 12. aprīlī Trikātas kultūras namā. Tie ir:

Toms Zinkevičs

Adrija Lāce

Arta Straumīte

Linda Krapāne

Reds Šmits

Alise Akmentiņa

Toms Cīrulis

Annija Eglīte

Vendija Patrīcija Knopkina

Elēna Krastiņa

Lai skan!

Ilona Plaude, sabiedrisko attiecību speciāliste

„PASACIŅA” SAULGRIEŽOS ☀

✓ Vēl balti sniegi visapkārt, kas ir ziemas daļa, bet 20. aprīlī trīspadsmitos nulle divās minūtēs iestājās pavasaris. Kad diena top garāka par nakti, tad PII „Pasaciņa” svin Lielo dienu – pavasara atnākšanas un Saules godināšanas svētkus.

Lielās dienas rituālu ir daudz un tie ir saistīti ar agro rītu. Ir svarīgi pamosties pirms Saules, lai sagaidītu saullēktu. Tiek uzskatīts, ka tad notiek īpašs enerģijas apmaiņas process – ar dabu, ar Visumu, arī pašos notiek enerģijas cirkulācija. Vēl viena no Lielās dienas tradīcijām ir mazgāšanās strautā, lai būtu vesels visu gadu. Un ne tikai. Veicot šo rituālu, mēs modinām savu radošo garu, jeb kā tagad saka, kreativitāti.*

Agri cēlušies un mutes mazgājuši, Pasacēni sanāca uz rotaļu rītu. Lielajā dienā viss baltais kļūstot raibs. Tā ir diena, lai izgavilētos, izlielētos, izrādītos, izšūpotos, izknallētos ar olām un izspēlētu šiem svētkiem raksturīgās rotaļas, un izdziedātu dziesmas. Pasacēni visu to darīja ar lielu aizrautību un prieku, bet vienu no Lielās dienas rituāliem – šūpošanos, atstājām vecāku ziņā. Svētku brīvdienās šūpoles tiks kārtas daudzviet. Izšūpojieties labi, lai vasarā odi nekož!

*Žurnāls „Māja” 2012. gada 3.-9. aprīlis; „Lielās dienas svētība”

Inetas teksts un foto

„PASACIŅAS” TĒMA ☀☀☀☀

Vai būt latvietim?

Mēs dzīvojam Latvijā. Mēs sakām, ka esam latvieši. Dažreiz nesakām. Mēs runājam latviešu valodā. Redzam latviski. Jūtam latviski. Domājam latviski. Latviski iepērkamies un maksājam latos. Latviskums mums ir asinīs. Tāpēc visu svešo mēs latviskojam vai gluži vienkārši nepieņemam. Mēs lepojamies ar savu latvietību, bet dažreiz nīstam to. Vai mēs gribam būt latvieši?

Ivetas Aizpuras saruna ar Janīnu KURSĪTI – mitoloģijas pētnieci, LU Filoloģijas fakultātes dekāni.

Vai un cik bieži folklorā minēts vārds *latvietis*?

Tas nav bieži, bet ir minēts.

“Atnāc, saulīte, pie tiem baltiem latviešiem.

Aizej, lietus, pie tiem melniem igauņiem.” u.tml.

Vārds *latvieši* folklorā pārsvarā ienāk, pretstatot latviešus kaimiņiem – krieviem, poļiem, igauņiem. Šajās dziesmās latvietis vienmēr saistīts ar vārdiem *baltais, tīrais, savējais*. Tie pārējie ir *svešie, melnie*. Nu kāds igauņis melnais! Vai tādēļ, ka viņam tumšāks tautu tērps? Šeit svarīgākais ir dzīves uztvere un pasaules dalījums *savējais – svešais*. Tas bijis raksturīgs indoeiropiešu tautām, kas, iespējams, nākušas kaut kur no Priekšāzijas stepēm un kurām kaimiņos dzīvojušas melnīgsnējas tautas. Svarīgi bija apzināties, ka tu esi ar baltu sejas krāsu, jo tā bija *savējo* un aristokrātisma pazīme. Protams, *balts* ir ļoti daudznozīmīgs vārds – gan tīrs, gan kaut kādā ziņā pārāks. Iespējams, tādā ceļā tas saglabājies arī latviešu folklorā.

Senākajos folkloras slāņos – mītiskajās dziesmās – nav dalījuma tautībās, nav ne latviešu, ne igauņu, ne krievu. Tajās redzami arhetipiski sižeti – Dievs, Dieva dēli, Saules meitas, Auseklis, Māra, Laima, Pērkons u.c. Tur materiāls netiek profanizēts. Vēl *latviešus* sastopam etioloģiskajās teikās, piemēram, par pasaules valodu izcelšanos. Vienā no tām ir stāstīts, kā Zilajā kalnā vārīja valodas. Pēdējā ar skaņu *lak vai lak* iztecēja mūsu valoda. Atšķirībā no tautasdziesmām, kur latvietis rādīts pārāks, teikās latviešu valoda minēta kā pēdējā, kā neizdevusies.

Vai valoda ir cieši saistīta ar domāšanu?

Ir gan saistīta, gan nesaistīta. Tas ir ļoti specifisks jautājums, kuram vajadzīgi konkrēti piemēri, un nekādā gadījumā nedrīkst visu absolutizēt.

Mūsu folklorā ir ļoti daudz deminutīvu. Kāpēc? Droši vien, mazai tautai, kā neaizsargātai *lielā* priekšā, tas bijis sava veida sakrālās taktikas jautājums uzrunāt dievību *mīļa Māra, Māriņa, Dieviņš*. Arī mūsdienu valodā jebko var raksturot pamazinājuma formā, piemēram, *koferītis, kundziņš, ministriņš* – gan pozitīvi, gan negatīvi. Citās valodās to nevar pat pārtulkot. Vēl viens piemērs – *māmuļa* – tas skan mīli, bet, pārliekot krieviski – *мамуля* – cauri spīd patricentriska domāšana, familiaritāte un viegls nicinājums.

Vai latvietis, kurš runā latviski, domā citādāk, nekā

„PASACIŅAS” TĒMA ☀☀☀☀

latvietis, kurš runā jebkurā citā no valodām?

Pamats it kā ir viens, bet kādā konkrētā brīdī, atrodoties vienos un tajos pašos apstākļos, vienādās situācijās, domāšana sašķeļas un kaut kas liek rīkoties atšķirīgi. Tās ir lietas, kuras vēl jāpēta.

Vai valodai ir savs temperaments?

Jā, nepārprotami.

Kāds ir latviešu valodas?

Domāju, ka tas ir kaut kur pa vidu starp somugru, slāvu un ģermāņu, jo, visu laiku atrodoties starp šīm kultūrām vai mēģinot tām pretstāvēt, neapšaubāmi ir notikusi saskarsme. Un diez vai par latviešu valodu varētu stāstīt tāda veida anekdotes kā par igauņu, kurai raksturīgs lēnums, miermīlīgums, superharmonizētība struktūrā.

Valodu var salīdzināt arī ar tautas dejām savā temperamentā. Dejojot ar partneri, mums ir tendence, it kā dejojot katram par sevi. Ar ko tas saistīts? Piemēram, Kurzemē, kur no vienas mājas uz otru bija jāiet kilometriem, attāluma dēļ cilvēki veidoja katrs savu bagātu iekšējo mikropasauli. No vienas puses tas ir paglābis latvieti no personības zaudēšanas, bet no otras puses tas ir radījis problēmas latvieša komunikācijai ar citiem. Mēs dejojām blakus vai dziedam kopā, bet it kā dzirdam tikai sevi. Varbūt tā ir tā problēma, kāpēc šodienas Latvijā nespējam vienoties par kādiem kopīgiem soļiem. Katrs redz tikai savu taisnību un tā nonāk līdz paštaisnībai.

Vai pētot latviešu un citu tautu mitoloģiju, ir atklājies fakts, ka latvietis ir atšķirīgs?

Nē. Un paldies Dievam, ka tā. Pētot senāko folkloras slāni, ir pierādījies, ka latvietis ir gluži tāds pats kā jebkurš cits Eiropas vai Āzijas tautām piederīgais, un to ir patīkami apzināties. Visai pasaulei ir bijis vienots pirmsākums, bet tad kādā brīdī cilvēki izklīduši – viens pa labi, viens pa kreisi, valodas sajukušas un... Protams, mūsu folklorā ir saskatāmas dažādas īpatnības, tomēr nevar apgalvot, ka tās ir specifiski tikai latviešiem. Precīzāk, tās ir tās, kas mums no pirmsākumiem ir saglabājušās, bet kādam citam zudušas. Un, ja redzu, ka vācietim ir kaut kas tāds, kas nav latvietim, es nevaru teikt, ka tas ir specifiski vāciskais. Pameklēju un atrodu, ka arī latvietim tas ir bijis. Par laimi mūsu kultūrā diezgan daudz ir saglabājies no šiem pirmsākumiem.

Kas modernajā latvietī ir saglabājies no pagāniskā, mītiskā?

Mūsdienu cilvēkiem ļoti bieži jāsaskaras ar stresa un pārejas situācijām, jāreķinās ar dažādu struktūru izdarīto spiedienu vai ietekmi. Lai aizstāvētu sevi, cilvēki lielā mērā darbojas ar seno pasaules sadali pretstatos – *savējie-svešie*. Mūsdienu lobēšana – tā ir senā *savējo* interešu aizstāvēšana.

Vēl es gribētu uzsvērt cilvēku attieksmi pret naudu, materiālo pasauli. Nav šodienas biznesmenim jādromā, no kurām dievībām nauda nāk, tā pat nav viņa daļa, bet esmu pārliecināta, ka noturas un stipri ir tie, kuri ziedo

daļu arī citiem. Ja tev nauda labi nāk un tu nedalies, tikai krāj, tad kaut kad, ja ne tev, tad taviem bērniem tā zudīs. Tas ir mītiskās naudas likums. Tāpat naudas *atmazgāšanai* ir sens pamats folklorā – ja tu izroc no zemes naudu un nezini, kādā veidā tā ir nākusi, tu nedrīksti sākt to vienkārši tērēt. Tas nesīs nelaimi. Nauda bija *jāatmazgā*, jāšķīsta, kaut ko upurējot.

Kāpēc politiķi *zīmējas*? Atvainojiet par salīdzinājumu, tas it tas pats, kas sunim teritorijas iezīmēšana, čurājot uz kokiem. Politiķi, kas brīžam slimīgi grib, lai viņus ievēro prese, arī iezīmē savu teritoriju, jo, līdzko politikā par tevi nerunā, ar tevi īsti nerēķinās. Tas ir ļoti sens uzvedības modelis – apliecināšanās sabiedrībā.

Tāpat no mītiskās telpas uztveres nāk attālums, kādā mēs, satiekot cits citu, sarunājamies. Dienvidu tautām tas ir tuvāks, ziemeļu (arī mums) tālāks. Ja kāds veikalā nostājas rindā turpat līdzās, mums liekas, ka grūžas virsū.

Kāds latvietis ir šodien?

Latvietim pašlaik visvairāk trūkst pašpārliecinātības un savas stājas. Ārēji viņš ir nedrošs, bet, visu rūpīgi apdomājot, latvietis meklē kaut vai aplinkus ceļus, lai tomēr nostiprinātos, lai atgrieztu savu *status quo*, lai uzpeldētu augšpusē. Labākā īpašība? Latvietis ir kā tā varde, kas ķepurojas, nevis kliez un grimst dibenā. Svarīgākais šajā brīdī būtu izjust citam cita labvēlīgo plecu, palīdzēt un priecāties par otra veiksmi, ar domu, ka nākamais, kuram paveiksies, varbūt būšu es vai mana ģimene. Mēs pārāk maz apzināties kolektīva spēku.

Cilvēkiem Latvijā ir mazvērtības kompleksi par to, ka mūsu valoda nav plašāk pazīstama, ka mūsu ir maz u.tml. Tīri cilvēciski mēs gribētu tikt no šiem kompleksiem vaļā, nokļūt kādā lielākā kopībā, kas atrisinātu mūsu ekonomiskās problēmas. Prūši izšķīrās par ekonomisko identitāti un pazuda kā tauta. Vai arī latviešiem pienāks tas brīdis, grūti teikt. Bet, izmantojot buramvārdu formulu, es pieķeros domai un esmu pārliecināta, ka mēs izturēsim. Te atkal rodas jautājums, kā iegūt to, kā mums nav, reizē saglabājot to, kas mums ir. Ir jābūt gudrai, pārliecinātai par sevi un drošai jaunajai paaudzei.

Šodienas latvietim jāaizmirst pašiznīcinošie vārdi, ka latvietis latvietim labākais ēdiens. Vēl jo mazāk jārikojas pēc šī principa. Citu ēdot, nevar paēdis būt. Tāpat, par cita ēšanu domājot, aizmirstas lielākas un augstākas lietas. Tās negribas bieži skaļi pieminēt, lai nenovazājas. Latvietība ir viena no tām.

Mēs varam papildināt Pasauli, Eiropu – dot to, kas mums ir saglabājies un viņiem ir zudis. Eiropai nav vajadzīgas Latvijas pilis, muižas un glīti asfaltētie ceļiņi, to viņiem pašiem ir atliku likām. Viņus fascinē mūsu lauki, upes, mūsu daba, taš, ko sauc par brīvo ainavu. Tāpēc jācenšas to saglabāt un savīt ar nacionālo identitāti. Citādāk mēs nebūsim interesanti vai būsim vieni no daudzajiem. Mums ir jāapzinās, kas ir mūsu.

www.jac.edu.lv/arhivs/numuri/raksti/20_kursite.doc

Sūpuļdziesma un valodas attīstība

Čučiet, guliet, mazi bērni,
Lai tek lieli kājiņām,
Lieliem kājas nepiekusa,
Kā maziem bērniņiem.

/l.t.dz./

Bērnā dzirdē attīstās pirms dzimšanas. Dzirdes attīstība ir cieši saistīta ar valodas attīstību. Mammas puncī bērns klausās mammas sirdspukstus un balsi, arī raudāšanu un dziedāšanu. Tāpat mazais klausās apkārtējās skaņas, kuras piedzimstot turpina aktīvi uztvert.

Ja sūpuļdziesma tiek dziedāta, kamēr bērniņš vēl atrodas mātes miesās, viņš pie tās pierod un atpazīst to arī tad, kad ir piedzimis. Reaģē uz to, ieklausās, spēj ātrāk nomierināties. Dzirdot maigu, klusu vecāku, īpaši mammas, dziedātu sūpuļdziesmu, bērns jūtas visdrošāk. Sākumā mazais bērniņš uztver intonāciju, kādā tiek dziedāts, vēlāk mācās skaņas, pēc tam vārdus. Tas palīdz ātrāk apgūt valodu un runas prasmi, pareizi izrunāt burtus, zilbes un vārdus, paplašina pielietojamās valodas bagātību, vārdu krājumu un tēlainību. Pēc bērna dzimšanas sūpuļdziesmai ir liela nozīme mazuļa ikdienā, jo bērns attīsta smadzenes, iemācās domāt plašāk, tēlaināk.

Ja sūpuļdziesmas dziedāšanas laikā, tiek klausīnāts arī ritms, tas vēl vairāk palīdz bērnam attīstīt valodas uztveri, iemācīties to, kā veidot vārdus, ka tie sastāv no zilbēm un skaņām. Kad bērns sāk pastiprināti runāt, ir jāpievērš uzmanība, vai viņš pareizi izrunā burtus, zilbes un vārdus.

Daudziem bērniem pirmsskolas vecumā ir grūtības ar dažādu skaņu izrunāšanu, piemēram, "r", "ķ", "ģ" u.c. Arī te sūpuļdziesma spēj palīdzēt. To klausoties bērns iemācās atšķirt skaņas, izrunāt tās, savukārt, tas palīdz uzlabot dikciju. Kad bērns pats dzied, viņam ātrāk atrisās valoda. To izdarīt palīdz daudzreizēja vārdu atkārtošana dziedot.

Sūpuļdziesmās nav sarežģītu terminu, faktu, jo tās galvenais mērķis ir sirsniņas un mīlestības nozīmes sniegšana. Kad bērns aug, drīz vien viņam prieku sagādā pašam dziedāt vai dungot dziesmas. Tā ir patiesība, ka ieliekot vārdus mūzikā, bērnam tos iespējams apgūt krietni ātrāk, nekā vienkārši izrunājot. Tas ir iemesls, kādēļ mēs būdami pieauguši spējam atcerēties dažādas bērniībā dziedātas dziesmas, kaut neesam tās dziedājuši un pat dzirdējuši gadiem ilgi.

Mīlie vecāki! Dziedāsim saviem bērniem. Nekas, ja notis neizdziedāsim tik perfekti precīzi, nekas, ja nezinām visu dziesmu vārdus. Vienkārši ar sūpuļdziesmu nodosim bērniem sirds siltumu, mīlestību un parādīsim, ka šis kopā būšanas mirklis arī mums ir ļoti nozīmīgs.

 Logopēde Vineta Ragēvičiūsa

„PASACIŅAS” darbiņi aprīlī

Apskatāmās tēmas:

- Pavasara sajūtas
- Putni nāca dziedādami...
- Esi drošs!

✓ *Uz skolu!* – sešgadīgie *Pasacēni* dodas ciemos uz Kauguru pamatskolu

04.04. plkst. 15.30

✓ *Cālis - 2013* – mazo dziedātāju koncerts-konkurss Trikātas kultūras namā

12.04. plkst. 15.00

✓ *Jurgīt's jāja piegulā* – sporta izpriecas

18.04. plkst. 10.30

✓ *Aicinājums uz deju* – balle „Pasaciņas” dzimšanas dienā Mūrmuižas „Pagastmājā”

26.04. plkst. 16.00

✓ *Velomaratons!* – „Pasaciņas” darbaļaužu izpriecu brauciens pa Beverīnas novadu

01.05. agri no rīta☺

✓ *Vācam makulatūru!* – akcija līdz 15.04.

„CĀLIS” BILDĒS ☺☺☺☺☺

Loti labvēlīgā un dzirdīgā žūrija: Līga, Gundega, Ilona☺

Cāļi izšķilusies!

Alfrēda Stīpiņa un Ilonas Plaudes foto

✂ Redaktore - Ineta

SVEICAM 🌸🌸🌸🌸🌸🌸

*Aizdzen aprīlis putenus saltus,
Zemei atmodas vārtus teic,
Plaukstā atnesdams pūpolus baltus,
Tevi dzimšanas dienā viņš sveic...*

/K. Apšukrūma/

🍰 DZIMŠANAS DIENĀ

SARMĪTI JEKALI 12.04.

~60~

VALENTĪNU SAKTIŅU 13.04.

~50~

KATI ENIJU ROZĪTI 23.04.

LORETU ANDRUPI 24.04.

ROBIJU ŠMITU 30.04.

*Es nemu debess gabaliņu zilu
Un pielieku tam sniegpulksteni klāt,
Vēl pūpolus un smaržu pilno silu,
To visu vēlos Tev es uzdāvēt...*

/K. Apšukrūma/

🌸 VĀRDA DIENĀ

DAIRU 03.04.

VALĒRIJU 09.04.

ANITU 10.04.

LAURU 18.04.

TERĒZI 28.04.

„PASACIŅAS” PALDIES ☺☺☺

☺ 4. grupas bērni un audzinātājas PALDIES saka:

- *Emīlijas ģimenei* par uzdāvināto iespēju klausīties mūziku un pasakas ik dienu
- *Tomasa māmiņai* par palīdzību gatavojoties Lielajai dienai!

☺ LIELAIS PALDIES visiem Cāļiem un viņu ģimenēm par līdzdarbošanos pasākuma tapšanā

☺ PALDIES visiem čaklajiem bateriju vācējiem!

✂ Iespieddarbi - Anita